

Handläggare
Didara Muradova
Telefon: 08-508 252 59

Till
Socialnämnden
2020-02-18

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism, revisionsrapport nr 2/2019.

Yttrande till stadsrevisionen Revisionskontoret

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till stadsrevisionen över projektrapport nr 2/2019 om våldsbejakande extremism
2. Beslutet justeras omedelbart

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret har granskat om staden bedriver ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism. Granskningen visar att staden organiserat arbetet inom ramen för ordinarie verksamhet och att arbetet utförs i enlighet med intentionerna i budget och stadens riktlinjer för arbetet. Lokala samordnare finns för arbetet på berörda nämnder.

Stadens insatser och aktiviteter utgår från de tre åtgärdsområden som specificeras i stadens riktlinjer för arbetet. Arbetet omfattar bl.a. lotsfunktion, avhopparverksamhet och stöd till anhöriga. Handlingsplaner har upprättats som omfattar aktiviteter för att vidareutveckla arbetet. Riktade utbildningsinsatser har genomförts för stadens medarbetare. Flertalet medarbetare har dock ännu inte fullföljt stadens webbaserade grundutbildning, vilket är viktigt för att säkra grundläggande kunskap i verksamheterna.

Den sammanfattande bedömningen är att staden har strukturer för arbetet mot våldsbejakande extremism. Några utvecklingsområden har identifierats. Gällande socialnämndens arbete mot

våldsbejakande extremism understryker stadsrevisionens granskning att socialnämnden behöver säkerställa att berörda medarbetare fullföljer stadens webbaserade utbildning om våldsbejakande extremism.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som presenteras och anser att förslagen skapar goda förutsättningar för att staden ska arbeta mer strukturerat kring arbetet mot våldsbejakande extremism.

Bakgrund

Revisionsgrupp 1 har lämnat rapporten ”Stadens arbete mot våldsbejakande extremism” till socialnämnden för yttrande. Yttrande ska ha inkommit till revisionsgrupp 1 senast den 28 februari 2020. Ärendet har även remitterats till Kommunstyrelsen och till stadsdelsnämnderna i Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen och Spånga-Tensta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsövergripande avdelningen i samverkan med socialtjänstavdelningen. Det har behandlats i förvaltningsgruppen den 12 februari 2020.

Ärendet

Granskningen visar att staden löpande tar del av den forskning som finns inom området samt hur andra länder, städer och kommuner arbetar med frågan. Forskningsläget angående vilka strategier och åtgärder som faktiskt fungerar i arbetet med våldsbejakande extremism är dock än så länge ett relativt outvecklat område. Revisionens huvudsakliga syfte var att bedöma om styrelser och nämnder bedriver ett strukturerat arbete för att motverka våldsbejakande extremism. Granskningen har genomförts utifrån följande revisionsfrågor:

- Har styrelser och nämnder organiserat sitt arbete mot våldsbejakande extremism i enlighet med stadens riktlinjer för arbetet?
- Genomförs åtgärder mot våldsbejakande extremism med utgångspunkt i de tre åtgärdsområden som specificeras i stadens riktlinjer för arbetet?
- Finns en fungerande samverkan internt inom staden och med externa aktörer?
- Har styrelser och nämnder en uppföljning av arbetet mot våldsbejakande extremism?

I granskningen av socialnämndens arbete mot våldsbejakande extremism framgår att socialnämndens samordnare ansvarar för att samordna arbetet mot våldsbejakande extremism inom

socialtjänstområdet. Samordnaren är ett kunskapsstöd för socialförvaltningen och stadsdelsnämndernas socialtjänst genom att tillhandahålla aktuell information, utbildning och andra kompetenshöjande åtgärder. Vidare framgår av granskningen att ett stadsövergripande socialtjänstnätverk mot våldsbejakande extremism har skapats i syfte att skapa samsyn kring arbetet och fungerar även som ett information- och erfarenhetsutbyte. Nätverket har träffats vid tre tillfällen under året och en utvärdering kommer genomföras i slutet av året. Socialförvaltningens samordnare samt representanter från Södermalm och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar deltar i CVE:s nationella socialtjänstnätverk. Nätverket träffas två gånger per termin och syftar till att ge socialtjänster i olika kommuner möjlighet att utbyta erfarenheter kopplat till arbetet mot våldsbejakande extremism.

Granskningen tar upp att socialförvaltningen under året har genomfört ett flertal av de utbildningsinsatser som anges i kommunikationsplanen som förvaltningen har tagit fram. Utöver utbildningsinsatser som har genomförts har förvaltningen skickat ut nyhetsbrev om våldsbejakande extremism till stadens socialtjänstnätverk och till de lokala samordnarna. Nyhetsbrevet kommer ut kvartalsvis och lyfter aktuell omvärldsbevakning och beskriver hur socialförvaltningen arbetar med frågan.

En viktig del i det interna arbetet uppges vara att samtliga medarbetare inom socialförvaltningen genomför stadens webbutbildning om våldsbejakande extremism. Av socialförvaltningens medarbetare och chefer uppges cirka hälften ha deltagit i stadens webbaserade grundutbildning om våldsbejakande extremism. Socialförvaltningens samordnare följer upp antal medarbetare som deltagit utbildningen utifrån stadsledningskontorets deltagarlistor.

Socialförvaltningens samordnare har tagit fram en vägledning kring arbetet med barn och unga återvändare från krigsdrabbade områden. Implementeringen av vägledningen pågår inom stadens socialtjänst. Vägledningen beskriver hur socialtjänsten ska gå tillväga när det inkommer en anmälan om oro för ett barn eller ung person som befinner sig i eller har återvänt från krigsdrabbade områden eller på annat sätt upplevt våldsbejakande extremism.

Slutligen framgår av granskningen att socialförvaltningens olika verksamheter inom socialtjänstavdelningen är involverade i frågan på olika sätt. Bland annat har ett VBE team inrättats med uppdrag att i samverkan med polis erbjuda stöd till identifierade vuxna

återvändare från krigsdrabbade områden. Teamet har under året arbetat tillsammans med några av stadens stadsdelsnämnder. Socialförvaltningen har en avhopparverksamhet som tar emot ärenden där individen har ett skyddsbehov och befinner sig i polisens personsäkerhetsverksamhet eller Säpos likvärdiga verksamhet. Det finns även en lotsfunktion som tar emot samtal från medborgare och anhöriga i frågor som rör våldsbejakande extremism. Lotsfunktionen kan hjälpa individer som uttrycker att de vill lämna extremismmiljöer, vidare till socialtjänsten i rätt stadsdelsförvaltning. Även anhöriga till individer som befinner sig i extremismmiljöer kan söka stöd via lotsfunktionen.

Avgränsning

Socialförvaltningen har i detta yttrande inte tagit ställning till kommunstyrelsens samt de tre stadsdelsnämndernas arbete mot våldsbejakande extremism då varje förvaltningen kommer redovisa separat de utvecklingsområden som stadsrevisionens granskning har uppmärksammat. Socialförvaltningen har endast haft fokus på socialnämndens arbete mot våldsbejakande extremism som berör socialtjänstens ansvarsområde.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen välkomnar granskningen och ställer sig huvudsakligen positiv till de slutsatser som presenteras och anser att de skapar goda förutsättningar för att staden ska fortsätta arbeta strukturerat med frågan samt höja kompetensen kring våldsbejakande extremism bland socialförvaltningens chefer och medarbetare.

Webbutbildningen mot våldsbejakande extremism är en grundutbildning för samtliga anställda inom Stockholms stad i syfte att få kunskaper om vad våldsbejakande extremism är och vilka som är de främsta våldsbejakande miljöerna i Sverige.

Att samtliga medarbetare och chefer fullföljer stadens webbaserade grundutbildning mot våldsbejakande extremism är viktiga av flera skäl. Först och främst handlar det om att samtliga anställda inom staden ska värna om demokrati. Mänskliga rättigheter och demokratiska principer såsom de fastslagits i regeringsformen och i internationella överenskommelser om mänskliga rättigheter utgör samhällets grundläggande värdegrund. Utifrån dessa principer skapas ett demokratiskt samhälle. För det andra handlar det om att medvetandegöra frågan utifrån de tre olika miljöerna (den autonoma, vitmaktmiljön och islamistisk extremism) så att samtliga anställda, oavsett om man arbetar inom socialtjänstområdet eller i andra befattningar såsom administratör, ekonom, väktare m.m., har

kännedom om och vet hur man kan tänka och agera vid uppkomna situationer, symboler och ärenden som man kan möta i sitt arbete.

Socialnämnden i Stockholm har i flera steg arbetat för att medvetandegöra frågan kring våldsbejakande miljöer och informerat om den grundläggande webb utbildningen om VBE för samtliga anställda inom socialtjänstområdet. Bland annat har ett flertal utbildningsinsatser erbjudits till socialtjänstens medarbetare inom förvaltningen och även till de fjorton stadsdelsförvaltningarna. I samtliga utbildningsinsatser som har anordnats av socialförvaltningen har kravet varit att medarbetare som deltar i utbildningar och workshops först genomgår stadens webbaserade utbildning.

Socialförvaltningens samordnare mot VBE har vid tre tillfällen skickat ut påminnelsebrev till samtliga chefer i syfte att uppmana dem om att deras medarbetare på respektive enhet genomgår den webbaserade utbildningen enskilt eller i grupp. Flera enheter har genomgått utbildningen både i grupp på ett APT eller enhetsmöte och även enskilt var för sig. Några enheter har i samband med genomförande av webb utbildningen i grupp även bjudit in socialförvaltningens samordnare till ett informationsmöte för att få inblick i hur socialförvaltningen arbetar med frågan. Vid årsskiftet kommer socialförvaltningen gå ut med ett informationsbrev på Interninfo med uppmaning om vikten av att samtliga anställda inom förvaltningen genomgår webbaserade utbildningen. Detta för att upptäcka tecken kring våldbejakande extremism i sitt dagliga arbete och även utanför arbetet.

I början av år 2020 kommer den webbaserade utbildningen uppmärksammas i socialförvaltningens nyhetsbrev i syfte att flera medarbetare inom förvaltningen kan se och genomföra den. Socialförvaltningens samordnare kommer även skicka ut ett informationsbrev till de enheter som hittills inte har genomfört utbildningen. I anslutning till det kommer samordnaren att erbjuda att komma ut till enheter/verksamheter för att presentera VBE frågan och hur socialförvaltningen arbetar med frågan. Frågan kommer även lyftas i förvaltningsledningen för att synliggöra det ytterligare. En uppföljningsenkät kommer att skickas ut till samtliga berörda enheter/verksamheter vid två tillfällen (en under VT 2020 och en under HT 2020) för att säkerställa att alla genomgått utbildningen.

Socialförvaltningens uppfattning och utgångspunkt är att berörda chefer och medarbetare inom förvaltningen har god kunskap och

kännedom om VBE frågan generellt. Detta utifrån den information och de utbildningsinsatser som har genomförts under året. Drygt hälften av cheferna och medarbetarna inom förvaltningen har redan genomfört webbaserade utbildningen och målet är att samtliga anställda inom förvaltningen ska ha genomgått den webbaserade utbildningen under 2020.

Bilaga

1. Projektrapport nr 2/2019 ”*Stadens arbete mot Våldsbejakande extremism*”